

ВІДГУК

офіційного опонента – проректора Львівського державного університету внутрішніх справ, доктора юридичних наук, професора Єрмакова Юрія Олександровича на дисертацію Кривуна Сергія Ілліча за темою: «Використання спеціальних знань під час розслідування нецільового використання бюджетних коштів», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

Актуальність дослідження. Дисертаційне дослідження С. І. Кривуна «Використання спеціальних знань під час розслідування нецільового використання бюджетних коштів» виконано із надзвичайно актуальної проблематики, яке має важливе значення як для теорії кримінального процесу, криміналістики, судової експертології, так і правозастосовної практики.

Проблема нецільового використання бюджетних коштів є актуальною для багатьох країн, зокрема для України, а протидія цим негативним явищам є тривалим і складним процесом, що потребує зусиль не лише правоохоронних органів, а й суспільства загалом. Такі дії призводять до зниження ефективності державних видатків, недосягнення запланованих соціально-економічних цілей, а також зумовлюють корупційні вияви, підривають принципи прозорості й підзвітності в управлінні державними фінансами. В усі часи державне майно було одним із найбільш привабливих об'єктів протиправних посягань, а протидія протиправній діяльності в бюджетній сфері, на сьогодні, знаходиться серед пріоритетних напрямів діяльності Національної поліції України, Служби безпеки України, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, Бюро економічної безпеки України та ін. В умовах сьогодення прийняття низки нормативно-правових актів, спрямованих на швидке забезпечення вирішення нагальних потреб Збройних сил України та допомогу потерпілим від збройної агресії РФ, на жаль, в окремих випадках призвели до появи нових способів учинення кримінальних правопорушень. Під

час учинення протиправних посягань на державне майно спостерігається тенденція до постійної трансформації вже досліджених злочинних схем до більшого ускладнення, серед таких протиправна діяльність, пов'язана з проведенням публічних закупівель, незаконними виплатами, використанням майна не за цільовим призначенням, безпідставним списанням майна, привласненням або заволодінням коштами, передбаченими бюджетними програмами тощо.

Концептуальні наукові розробки, предметом дослідження яких були бюджетні правопорушення, провів Р. Л. Степанюк, який на рівні докторської дисертації дослідив теоретичні засади методики розслідування злочинів, учинених у бюджетній сфері України (м. Харків, 2012 р.); О. В. Пчеліна висвітлила теоретичні засади формування та реалізації методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності (м. Харків, 2017 р.). Теоретичні основи експертного забезпечення досудового розслідування ґрунтовно дослідив І. В. Пиріг (м. Харків, 2015 р.). Попри теоретичну й практичну значущість робіт зазначених учених, проведені дослідження в окресленому напрямі потребують оновлення та уточнення задля відповідності умовам сьогодення, оскільки протидія «білокомірцевій» протиправній діяльності потребує не лише обізнаності стосовно сучасних способів і методів учинення нецільового використання бюджетних коштів, а й використання інноваційних підходів, сучасних досягнень науки та техніки. Отже, нагальною є потреба саме в комплексному розробленні теоретико-прикладного підґрунтя щодо використання спеціальних знань у практиці доказування нецільового використання бюджетних коштів.

У своїй сукупності зазначені фактори обумовлюють необхідність поглиблення теоретичних розробок, що свідчить про актуальність теми дисертаційного дослідження С. І. Кривуна, його наукове, теоретичне та практичне значення. Саме тому актуальність теми дисертаційного дослідження не викликає сумнівів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Актуальність роботи підкреслюється й тим, що обрана тема

дослідження відповідає як загальнодержавним, так і відомчим пріоритетам стосовно забезпечення національної безпеки та протидії злочинності. Дисертацію виконано відповідно до Закону України «Про національну безпеку України», положень Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020), Національної економічної стратегії на період до 2030 року (постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 року № 179), Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації (розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1467-р), Стратегії боротьби з організованою злочинністю (розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 року № 1126-р), Порядку електронної інформаційної взаємодії Офісу Генерального прокурора та Міністерства внутрішніх справ України (спільний наказ Офісу Генерального прокурора та МВС України від 22 листопада 2021 року № 371/846), тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства освіти і науки на 2022–2026 роки (наказ МОН України від 3 лютого 2022 року № 109), тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 року № 454), Основних напрямів наукових досліджень Науково-дослідного інституту публічного права на 2021–2025 рр.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані здобувачем, у своїй більшості є обґрунтованими і переконливими. Відповідно до поставленої мети, через призму об'єкта і предмета дослідження застосовано низку загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Основою їх використання є діалектичний метод, який застосовано для вивчення юридичної природи нецільового використання бюджетних коштів та спеціальних знань, необхідних для їх доказування. Формально-логічні методи використано в контексті узагальнення наукових

підходів, аналізу емпіричних даних, що стосуються предмета дослідження (розділи 1–3). Порівняльно-правовий метод застосовано для дослідження законодавчого врегулювання суспільних відносин, що виникають і розвиваються в діяльності правоохоронних органів у межах використання спеціальних знань під час розслідування нецільового використання бюджетних коштів (підрозділи 1.1–1.3, 2.1–2.3, 3.1). Системно-структурний метод застосовано для вивчення елементів криміналістичної характеристики нецільового використання бюджетних коштів, що зумовлюють вибір спеціальних знань у кримінальних провадженнях, зокрема способів учинення кримінальних правопорушень і типових слідів (підрозділи 1.2–1.3). Функціональний метод використано для визначення перспективних напрямів удосконалення спеціальних знань у кримінальних провадженнях, а також оптимізації залучення спеціаліста для проведення процесуальних дій та експерта для проведення судових експертиз (підрозділ 2.3, 3.1–3.3). Статистичний метод застосовано для узагальнення кількісних показників за окресленими кримінальними провадженнями протягом п'яти років, а також результатів опитування практичних працівників правоохоронних органів (розділи 1–3). Соціологічний метод використано під час проведення анкетування працівників органів прокуратури, досудового розслідування та експертних установ (розділи 1–3).

Зазначені вище методи використано у дисертації в їх взаємозв'язку і взаємозалежності, що забезпечило переконливість, всебічність, повноту та об'єктивність отриманих наукових результатів.

Дисертант у роботі спирається на доволі значну за обсягом **емпіричну основу дослідження**. Емпіричну базу дослідження становлять результати узагальнення матеріалів судової, слідчої та експертної практики протягом 2014–2024 рр. Розглянуто матеріали 196 кримінальних проваджень за фактами нецільового використання бюджетних коштів у всіх регіонах України; дані офіційної статистичної звітності Офісу Генерального прокурора та МВС України за 2020–2024 рр.; зведені результати інтерв'ювання 177 слідчих

Національної поліції України, 72 працівників органів прокуратури, 113 судових експертів та 82 осіб, яких залучали як спеціалістів.

Уміле використання широкого спектру сучасних методів наукового пошуку також позитивно вплинуло на ступінь обґрунтованості сформульованих висновків і рекомендацій.

Позитивним є те, що під час проведення дослідження використано власний досвід роботи дисертанта в правоохоронних органах України.

Наукова новизна представлених теоретичних результатів, проведених здобувачем досліджень. Основні положення та практичні рекомендації, викладені у дисертаційному дослідженні, характеризуються науковою новизною. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним з перших у сучасній вітчизняній науці криміналістики та судовій експертології комплексних досліджень, у якому на монографічному рівні висвітлено особливості використання спеціальних знань під час розслідування нецільового використання бюджетних коштів, у якому сформульовано низку наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України, що вирізняються науковою новизною та мають важливе теоретичне і практичне значення для науки криміналістики, теорії кримінального процесу та правозастосовної практики.

Найістотнішими результатами дослідження, що зумовлюють його новизну та визначають внесок здобувача в розроблення зазначеної проблематики, є такі положення, висновки і пропозиції, які запропоновано вперше:

– аргументовано потребу в комплексному дослідженні інституту використання спеціальних знань під час розслідування нецільового використання бюджетних коштів крізь призму їх кореляційних зв'язків з елементами криміналістичної характеристики, зокрема способами вчинення протиправних діянь і слідовою картиною;

– систематизовано сучасні способи вчинення нецільового використання бюджетних коштів, урахувавши їх триступеневу структуру, а саме до

безпосереднього вчинення віднесено: виготовлення документації про необхідність перенаправлення коштів на інші потреби; зміна кодування економічних операцій; створення фіктивних підприємств; залучення до схем підставних осіб, які можуть супроводжуватись корупційними зв'язками під час підготовки, учинення та приховування нецільового використання бюджетних коштів. До способів легалізації віднесено використання державних коштів цільових програм, створення конвертаційних центрів, а також одержання інструментів доступу до рахунків діючих структур, що здійснюють господарську діяльність, для конвертації злочинних коштів;

– запропоновано низку змін до законодавства, що регулює судово-експертну діяльність, зокрема до ст. 1 Закону України «Про судову експертизу», шляхом доповнення в частині основних визначень, а також до статті 102 КПК України щодо змісту висновку експерта та спеціаліста;

– запропоновано внести зміни до ч. 1 ст. 148 КПК України «Загальні положення тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом та тимчасового вилучення документів, які посвідчують користування спеціальним правом», зокрема доповнити словами: *«...або/та на період досудового розслідування звернутися до слідчого судді з клопотанням про заборону здійснення правочинів юридичною особою»* з метою запобігання легалізації коштів, здобутих протиправним шляхом.

Дисертантом **удосконалено** низку наукових положень, зокрема:

– типову слідову картину нецільового використання бюджетних коштів, яку становлять паперові й електронні документи, кошти, цінні папери, інші предмети та сліди-відображення на них, а також ідеальні сліди, що збереглись у пам'яті свідків, очевидців, обізнаних осіб тощо;

– наукові підходи щодо використання процесуальних і непроцесуальних форм використання спеціальних знань: залучення спеціаліста до проведення огляду, обшуку, підготовчої стадії допиту, тимчасового доступу до речей та документів; залучення експерта до проведення судової експертизи; відомчих перевірок та консультацій;

– наукові положення щодо фахової діяльності спеціаліста в частині процесуального статусу висновків в кримінальному процесуальному законодавстві;

– наукові засади організації та проведення тимчасового доступу до речей і документів із залученням спеціалістів (до документів економічного характеру, що підтверджують або спростовують певні фінансові операції, а також до інформації, яка знаходиться в операторів та провайдерів телекомунікацій, їх транспортних телекомунікаційних мережах);

– організаційно-тактичні особливості призначення судово-економічної експертизи та перелік вирішуваних завдань у кримінальному провадженні (чи відповідає використання бюджетних коштів встановленим цілям, чи були досягнуті зазначені в документах результати, завищення вартості товарів чи послуг, наявність фіктивних договорів тощо).

Окрім того, в дисертації дістали подальшого розвитку положення щодо:

– розуміння криміналістичної та кримінально-правової характеристики нецільового використання бюджетних коштів, зокрема доведення суб'єктивної сторони злочину, перекваліфікації на суміжні склади злочинів, які відповідають фактичним обставинам кримінального провадження, таких як ст. 191, 364, 366, 367 КК України та адміністративні правопорушення (ст. 164-14 КУпАП);

– пропозиції щодо врегулювання призначення позапланових ревізій, пов'язані з використанням інших форм використання спеціальних знань, зокрема консультацій і залучення фахівців Держаудитслужби як фахівців;

– практичні рекомендації, спрямовані на оптимізацію проведення процесуальних дій, зокрема залучення спеціаліста до огляду первинних документів, що дозволяє слідчим простежити потік коштів, виявляти розбіжності та збирати докази протиправної діяльності; огляду комп'ютерної техніки, електронних носіїв інформації тощо;

– організаційно-тактичні особливості проведення комплексних експертних досліджень, а саме: почеркознавчої, судово-економічної, технічної

експертизи документів, комп'ютерно-технічної, телекомунікаційної, матеріалів відео- та звукозапису, товарознавчої експертизи та інших судових експертиз;

– наукові засади організації та призначення почеркознавчих судових експертиз у разі, якщо фінансові звіти або первинні документи містять підписи відповідальних осіб і рукописні записи;

– пропозиції до законодавства та рекомендації щодо дій, спрямованих на перевірку висновків експерта, а також низку пропозицій щодо вдосконалення використання спеціальних знань у кримінальному провадженні, зокрема у розрізі проведення судових експертиз (судово-економічна, судово-почеркознавча, технічна експертиза документів, комп'ютерно-технічна, телекомунікаційна, товарознавча тощо).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з основної частини (вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків), списку використаних джерел і додатків. В цілому, структура дисертації забезпечує логічну послідовність викладення матеріалу та засвідчує системний характер наукового дослідження.

У **вступі** обґрунтовано актуальність і ступінь дослідження обраної теми, її зв'язок з науковими програмами, планами й темами, визначено мету, задачі, об'єкт, предмет і методологію дослідження, розкрито наукову новизну роботи та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості щодо апробації результатів дослідження, публікацій, у яких викладено основні положення роботи.

У **1-му розділі дисертації «Теоретико-правові засади дослідження спеціальних знань та їх використання під час розслідування нецільового використання бюджетних коштів»** висвітлено стан наукових досліджень і фактори, що впливають на вибір форм використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень за ознаками ст. 210 КК України, схарактеризовано сучасні способи вчинення кримінальних правопорушень і типову слідову картину.

Розкрито сутність і зміст нецільового використання бюджетних коштів, проблемні аспекти кваліфікації окреслених складів кримінальних

правопорушень. Наведено випадки, коли нецільове використання бюджетних коштів не має ознак кримінального правопорушення і кваліфікується як адміністративне правопорушення (ст. 164-14 КУпАП), що призводить до закриття кримінального провадження.

З'ясовано, що підготовка, учинення та приховування кримінального правопорушення утворюють єдиний спосіб учинення протиправного діяння, оскільки спрямовані на досягнення кінцевого результату й охоплені загальною метою. Аргументовано положення про те, що способи вчинення нецільового використання бюджетних коштів переважно пов'язані з виготовленням документації про необхідність перенаправлення коштів на інші потреби, що виникли.

Зауважено, що виведення коштів з бюджету на рахунки посадових осіб або пов'язаних з ними осіб практично не використовується і викривається на початковій стадії кримінального правопорушення та виявляється на етапі подачі документів до Державної казначейської служби України, яка перевіряє законність операцій.

Визначено слідову картину нецільового використання бюджетних коштів. Розглянуто окремі питання щодо виникнення слідів злочинів, пов'язаних із незаконним використанням бюджетних коштів, поняття, їхнє значення та різновиди.

У 2-му розділі дисертації «Використання спеціальних знань під час збирання слідів кримінальних правопорушень, пов'язаних із нецільовим використанням бюджетних коштів» досліджено основні понятійні категорії використання спеціальних знань і роль спеціаліста в підготовці та проведенні окремих процесуальних дій, таких як огляд, обшук, допит, тимчасовий доступ до речей і документів.

Проаналізовано проекти Закону України «Про судово-експертну діяльність», запропоновано низку положень, що потребують уточнення в чинному Законі України «Про судову експертизу», зокрема щодо визначення судово-експертної діяльності. Доведено, що специфіка протиправних дій у бюджетній сфері безпосередньо впливає на вибір спеціальних знань, які

необхідні слідчому під час доказування, проте за своїми посадовими обов'язками він може ними і не володіти. Аргументовано необхідність використання таких форм спеціальних знань, як залучення спеціаліста під час проведення слідчих (розшукових) дій, заходів забезпечення кримінального провадження, залучення експерта для проведення експертизи, консультації, використання обліків тощо.

Запропоновано напрями залучення спеціаліста під час проведення огляду, обшуку, допиту, тимчасового доступу до речей та документів.

У 3-му розділі дисертації «Використання судових експертиз під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із нецільовим використанням бюджетних коштів» розглянуто актуальні питання організаційно-тактичного забезпечення судових експертиз у кримінальних провадженнях, особливості призначення та проведення криміналістичних та інших класів судових експертиз, оцінка висновку експерта та напрями вдосконалення використання спеціальних знань.

Встановлено, що під час доведення нецільового використання бюджетних коштів призначали такі судові експертизи: судово-економічна, судово-почеркознавча, технічна експертиза документів, комп'ютерно-технічна, телекомунікаційна, матеріалів відео- та звукозапису, товарознавча та ін. Доведено, що нерідко виникала потреба в проведенні комплексного дослідження, з використанням знань з декількох галузей. Об'єктами дослідження, крім документів, були телефони, жорсткі диски, комп'ютерна техніка, звуко- та відеозаписи тощо.

Розкрито наукові підходи до визначення поняття та сутності судової експертизи. Окреслено спектр завдань, що мають значення для доказування нецільового використання бюджетних коштів.

Загальні висновки дисертації відповідають отриманим результатам, завданням та меті дисертаційного дослідження.

Наведене є підставою для позитивної оцінки представленої роботи саме як актуального і завершеного наукового дослідження.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому, оформлення. Зміст

дисертації цілком відповідає заявленій дисертантом науковій спеціальності, робота пройшла належну апробацію. Дисертація на тему «Використання спеціальних знань під час розслідування нецільового використання бюджетних коштів» є самостійною, завершеною роботою, написана науковим стилем. Висновки і пропозиції, сформульовані у дисертації, переважно знайшли свій ідентичний виклад у публікаціях з теми дисертації і є вагомим внеском дисертанта у розвиток теорії кримінального процесу, науки криміналістики та судової експертології.

Оформлення дисертації в цілому відповідає встановленим Міністерством освіти і науки України вимогам. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, чітко, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні положення та наукові результати дисертації викладено у восьми наукових публікаціях, серед яких чотири статті – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, одна – у закордонному юридичному виданні, три – у збірниках тез наукових доповідей, оприлюднених на міжнародних науково-практичних конференціях.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та висновки дисертації оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях, серед яких: «Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України» (м. Київ, 2021 р.), «Проблемні питання юридичної науки в контексті реформування правової системи України» (м. Київ, 2022 р.), «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення» (м. Київ, 2023 р.).

Дотримання академічної доброчесності. В ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота С. І. Кривуна є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею. В роботі мають місце необхідні посилання на використані джерела, ідеї, відомості, твердження, робота відповідає вимогам авторського права, здобувач посилається на достовірну інформацію про використані джерела і методики наукового пошуку.

Наукове дослідження С. І. Кривуна справляє загальне позитивне враження, характеризується чіткістю і логічністю викладення матеріалу, легко сприймається.

Дискусійні положення дисертації та зауваження щодо її змісту. Позитивно оцінюючи зміст дослідження, його актуальність та своєчасність, варто зазначити, що як і будь-яке наукове дослідження дисертаційного рівня, дана наукова розробка містить певні положення, які викликають зауваження та дискусійні питання, зокрема:

1. Так, у підрозділі 2.2 «Залучення спеціаліста під час проведення огляду, обшуку, допиту» дисертантом розглянуто участь спеціаліста у проведенні огляду, обшуку, отриманні зразків для проведення експертизи. Наведено правила огляду документів з метою виявлення їх підробки візуально та з використанням криміналістичної техніки, специфіку проведення обшуку та отримання порівняльного матеріалу з огляду на матеріальну природу походження. На нашу думку, здобувачу доцільно було більше уваги приділити участі спеціаліста при проведенні й інших процесуальних дій, НСРД, оперативно-розшукових заходів, які широко використовуються під час виявлення й розслідування кримінальних правопорушень у бюджетній сфері загалом та нецільового використання бюджетних коштів зокрема.

2. За змістом дисертаційного дослідження здобувач пропонує низку пропозицій до чинного кримінально-процесуального законодавства, зокрема: запропоновано внести зміни до ч. 1 ст. 148 КПК України «Загальні положення тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом та тимчасового вилучення документів, які посвідчують користування спеціальним правом», зокрема доповнити словами: *«...або/та на період досудового розслідування звернутися до слідчого судді з клопотанням про заборону здійснення правочинів юридичною особою»* з метою запобігання легалізації коштів, здобутих протиправним шляхом. В цілому погоджуючись з дисертантом, адже вказані пропозиції є достатньо аргументовані за змістом дисертації, необхідно впровадити отримані результати до відомчої правотворчої діяльності.

3. За змістом дисертації здобувачем визначено найбільш поширені форми використання спеціальних знань під час розслідування нецільового використання бюджетних коштів та надано характеристику суб'єктам їх використання. Втім, під час їх систематизації, дисертант приділяє вагомому значення такому класифікаційному критерію як вид діяльності, за яким виокремлює: залучення спеціаліста для проведення процесуальних дій, залучення експерта для проведення експертизи, консультативна і обліково-довідкова допомога, допит експерта, відомчі перевірки та ін., дещо поверхнево розглядаючи інші критерії.

4. У 3 розділі дисертації «Використання судових експертиз під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із нецільовим використанням бюджетних коштів» значну увагу приділено підготовці й організації проведення слідчої (розшукової) дії, розкрито особливості призначення та проведення окремих судових експертиз, які мають особливе значення для досудового розслідування окреслених кримінальних правопорушень, як судово-економічні, судово-почеркознавчі, комп'ютерно-технічні та ін. Однак поза увагою дисертанта залишились сучасні досягнення інших класів та видів судових експертиз. Хотілось би почути думку автора з приводу даного зауваження.

Висловлені зауваження суттєво не впливають на загальну високу оцінку рецензованого дисертаційного дослідження, а насамперед характеризують складність та актуальність досліджуваної теми і можуть бути предметом для наукової дискусії.

Підсумовуючи, слід зазначити, що повнота викладеного матеріалу і обґрунтованість висновків, зроблених дисертантом, надають підстави визнати, що дисертація С. І. Кривуна є самостійним, завершеним науковим твором монографічного характеру, а отримані ним нові важливі і обґрунтовані результати з актуальних проблем, у своїй сукупності, в межах проведеного дослідження, пропонують варіанти вирішення складної задачі з подальшого

удосконалення методики й технології використання спеціальних знань під час розслідування нецільового використання бюджетних коштів.

Висновок. Викладене дозволяє зробити загальний висновок про те, що дисертаційне дослідження «Використання спеціальних знань під час розслідування нецільового використання бюджетних коштів» є кваліфікаційною науковою працею, виконаною особисто здобувачем, вирішує важливе наукове завдання, є актуальним, завершеним, таким, що має теоретичну й практичну значущість та відрізняється науковою новизною.

Результати, одержані у даній роботі, містять наукову новизну та у сукупності є основою забезпечення розв'язання конкретного наукового завдання. За сутністю й змістом дисертаційне дослідження відповідає науковій спеціальності, за якою здійснено науковий пошук, та вимогам Департаменту атестації кадрів вищої кваліфікації та ліцензування при Міністерстві освіти та науки України до кандидатських дисертацій. Робота відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор, **Кривун Сергій Ілліч**, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

Офіційний опонент:

проректор Львівського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

Юрій ЄРМАКОВ